

143

AD
LOGA SELECTA
E GENES. XII—XXV: 18
SUETHICE VERTENDA
OBSERVATIONES

QUAS
VENIA AMPL. ORD. PHILOS. UPSAL.

P RÆSIDE

G U S T A V O K N Ö S

S. TH. DOCT.
LITT. ORIENTAL. PROF. REG. ET ORD.

PRO EXERCITIO

P. P.

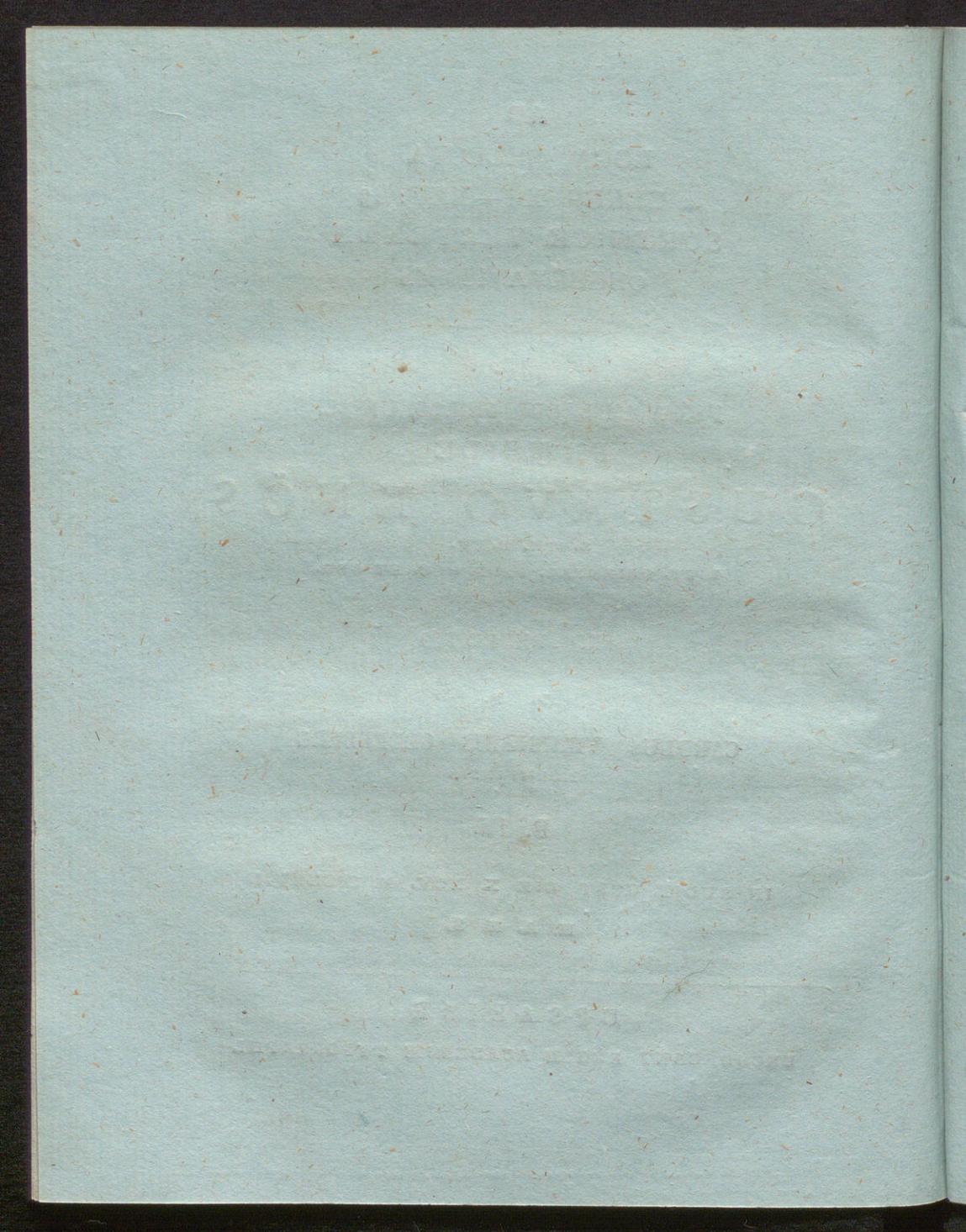
CAROLUS VILHELMUS CEDERBERG
HOLMIENSIS

P. IV.

IN AUDIT. GUST. DIE X NOV. MDCCXXXVII.

H. A. M. S.

U P S A L I A E
EXCUDEBANT REGIÆ ACADEMIÆ TYPOGRAPHI,

IN SACRAM REGIAM MAJESTATEM
MAXIMÆ FIDEI VIRO
A CONSILIIS JUSTITIÆ UNI
REGII ORDINIS DE STELLA POLARI EQUITI
DOM. JONÆ EVELIUS

SACRUM

v. d.

CAROLUS VILH. CEDERBERG.

VIRO
ADMODUM REVERENDO ATQUE PRÆCLARISSIMO
DOM. MAG. JOH. GUST. EVELIUS
ECCLESIE TENSTA PASTORI MERITISSIMO
FAUTORI SUMMO

pia et grata mente

CAROLUS VILH. CEDERBERG.

Den Huldaste Moder

och

Den Ömmaste Syster

helgadt

af

kärlek och tacksamhet.

geboren Giessbach, welche

die Stadt Zürich das

relat d' sieben alten Regt.

Engl.

Vetus: *Du gör ordtt emot mig.* Novus: *Du är skull till den oförrätt, som jag lider.* Nos: *Min oförrätt vare öfver dig! Jag hafver gifvit min tjenstevinna i din famn, och då hon ser, att hon är hafvande, varder jag ringa i hennes ögon. Jehova döme emellan mig och dig!*

6. שָׁרֵי, וְתַחֲנִיתָה, LXX. ἐκάπωσεν. Vetus: *Då nu Sarai ville spåka henne, flydde hon ifrå henne.* Novus: *När då Sarai ville förödmjuka henne, rymde hon bort ifrån henne.* Nos: *Då förödmjukade henne Sarai, och hon flydde bort ifrån henne.*

12. בָּרוּחַ יְהוָה פֶּרַא אֶרְם. Vetus: *han shall vara en grym man.* Novus: *blifva en vild man.* Si resolvenda esset metaphora, forte rectius diceretur: *en fri man.* Satius vero videtur, hanc retinere, reddendo: *Han shall varda såsom vildärsnan.* אֲרָם onager, etiam עֲרֹזָר vocatur, Job. XXXIX: 5. Illud nomen derivatur a אֲרָם chald. currere, hoc ab arab. عَرَفَ fugit, aufugit. Celerimus enim est cursus onagrorum. Fugiunt hominum adspectum, nec domari, nec mansuefieri ullo modo possunt. Tales quoque sunt Ismaelitæ, Arabiæ deserta occupantes; "vagantur semper, sine lare, sine sedibus fixis aut legibus, nec idem perferunt diutius cælum, nec tractus unius soli illis umquam placet. Vita est illis semper in fuga." Ita mores eorum describit Ammianus Marcellinus Lib. XIV. c. 10. De αράμ et עֲרֹזָר vid. Sam. Ödmann Saml. ur Naturk. till den h. Skrifts Upplysnings, Andra Flocken, Cap. 1. Conf. quæ

tavit Rosenmüller ad Bocharti Hierozoicon T. II. p. 220. edit. Lips. — יְשַׁבֵּן כִּל־אֶחָיו וְעַל־פָּנָי. Vetus: han skall bo emot alla sina bröder. Novus: han skall bo gent emot sina bröder. Qui hoc ita reddunt, fere hunc inde sensum eliciunt, quod ita numerosi futuri essent Ismaelitæ, ut nemo iis resistere possit. Rectius vero reddendum videtur: öster om alla sina bröder. Constat enim, Ismaelitas regiones Hebræis orientales inhabitasse, unde בְּנֵי־קָרְבָּן filii orientis vocantur, Job. I: 3. Dictio vero inde orta est, quod soleant Hebræi, cum situm regionis describere volunt, faciem ad orientem convertere.

13. 14. Vetus: Och hon kallade Herrans namn, som talaude med henne: Du Gud ser mig; ty hon sade: Visserliga hafver jag här sedt ryggen på honom, som mig ser. Derföre kallade hon brannen, en brunn dens lefvändes, som mig ser, hvilken är emellan Kades och Bared. Novus: — du är Gud, som läter dig ses. Ty, sade hon, har jag icke härstådes, då han bortigick, sett den, som mig ser? derföre kallas jåmvål brunnen, en brunn, den lefvändes, som mig ser. Denna brunn är cet. — Quæstio hic est, num re verâ differat רַאֵי a רַאֵי, an unum idemque sit vocabulum, cuius forma posterior in primis in pausat usurpetur. Videatur quidem רַאֵי esse nomen quale עֲנֵי afflictio, עֲנֵי navis, quorum illud etiam dicitur עֲנֵי, Prov. XXI: 5. Deut. XVI: 3. Si ita, reddendum est: virio. Sed nihil obstat, quominus etiam רַאֵי possit esse participium cum suffixio primæ personæ: videns me. Sumunt enim partici-

ticipia non minus nominum, quam verborum, suffixa. Dicitur tum רַאֲנִי et in pausâ Esai. XLVII: 10, tum רַאְיָה Job. VII: 8, propriæ: *visor meus*. Minus liquet, hoc sensu dici ullibi רַאְיָה. Satius igitur videtur hoc pro nomine haberi, quam pro participio, quod volunt LXX: ὁ ἐπιδών μέ, et Hieronymus: *qui vidiri me*. Tunc esset רַאְיָה אל Tu Deus visionis, i.e. conspicuus, qui se conspiciendum præbet, more Hebræorum, qui adjectiva duobus nominibus substantivis statu regiminis positis exprimere solent, ut Ps. XXIX: 3. Deus gloriæ h. e. Deus gloriosus. Hebræa recte expressit Syrus: צְבָאֵנוּ אֱלֹהֵינוּ tu es Deus visionis. Idem fere Novus. Sunt, qui putent, Hagaram Deo novum non indidisse nomen, sed dunt taxat exclamasse: hic demum Deus est, qui se conspici patitur; cum e contrario alii autument, eandem, utpote AEgyptiam, pro more gentis suæ Deo, qui ipsi apparuisset, tribuisse honoris nomen. — Quæ sequuntur: הָם תְּלַמֵּשׁ רַאֲתֵךְ LXX reddunt: καὶ γὰρ ἐνώπιον εἰδὼν ὄφθεῖται μοι, qui igitur ceperunt רַאְיָה אֲנִי רַאְיָה, et Hieronymus: *profecto hic vidi posteriora videntis me*, רַאְיָה putans idem esse ac רַאְיָה. Præterea menti ejus obversatus est Exod. XXXIII: 23, quo Jehova Mosi, roganti ut sibi ejus majestatem conspiciendam præbeat, respondet: וְרָאֵתָ אֶת־אֱחָנִי tum posticam mei partem videbis. Hunc secutus fuisse videtur vetus nostras. Eundem fere sensum expressit novus interpres. Vix vero dubium est, esse idem

idem, quod proxime præcessit, nomen רַאֵי, adeo ut ita hæc reddenda sint: an etiam hic video, i. e. lucem adspicio, adhuc vivo, post visionem, scil. Dei, seu angelii ejus mihi oblatam. Ita jam Onkelos: אָרְחַנְא שִׁירִיקְרִי בְּתַר רַאֲתַנְגָּלִילִי etiam ego mansi videns postquam manifestatus est mihi? Miratur Hagar, sibi adhuc post visionem relictum esse lumen usum, cum lux, quâ Deus et angelii splendebant, occaecare et posset, et crederetur; vid. Luc. II: 9. Act. IX: 3. 8. Quinimo et qui ejusmodi אֶנְסָרָטָאָתָּה habuerunt vitæ suæ interdum timebant, vid. Gen. XXXII: 30. Deut. XVIII: 16. Iud. VI: 22. 23. Sequentibus quoque melius congruere videtur hæc explicatio, quam ulla alia. Patet enim, קָרָא non redi posse: kallade hon, sed kallas, impersonali loquendi genere, quo Hebræi uti solent, vocavit scil. אָרְקָרָא vocans, i. e. vocatur. Ipsum nomen putei: Gen. XXIV: 62, XXV: 11, verti potest sive: puteus vitæ, visionis i. e. ad quem conspicitur Deus sine vitæ jacturâ, sive fortasse rectius: puteus viventis, i. e. Dei, visionis, i. e. ut Onkelos habet: בְּיַדְךָ קְבָמָא אַתְּחֹזֵן צָלֵן puteus angeli viventis, qui virus erat ad eum. יְהִי pro חִי אל Deus vivens (oppositus falsis diis, qui sunt mortui, Ps. CVI: 28), quomodo Jos. III: 10. dicitur, et Dan. XII: 7. יְהִי חַטָּלָם vivens in æternum. Suethice igitur hoc adcuratissime ita verti videtur: Du är synens Gud; ty, sade hon, hafver jag ock icke här sett, efter synen? Derföre kallas den brunnen: Den levandes brunn, synens.

XVII: 4. Vetus: *Si, Jag året, och hafver mitt förbund med dig, och du skall varda en fader för mycket folk.*
 Novus: *Si, jag gör förbund med dig; du skall blifva fader för en stor folkskara.* Lutherus, quem omnino secutus est Vetus interpres, habet: *ein Vater vieler Völker.*
Hebræa hæc sunt: אני ה'יה בְּרוּתִי אֶפְךָ וְהַיִתְּ לְאֹב הַמִּן, קְדוּם, quæ rectissime ita redi videntur: *Jag, si mitt förbund med dig: du skall varda stamfader för en myckenhet folk.* Nimis enim litteram premere nobis non vide-
 mur, neque nimis hebraismum sapere videtur versio,
 si modo facile potest intelligi. Nisi brevitati stude-
 amus in dictione, perit haud raro emphasis, cui ser-
 vandæ consulere, necessarium ducimus. Liquet, præ-
 positum hic pronomen *אני* non carere emphasi haud
 negligendæ. Posset redi: *Det är Jag.* Sufficere ve-
 ro crediderimus, quod posuimus, *Jag* tantum. Si cui
 duriuscula videretur ellipsis ad vocem *förbund*, supple-
 ri posset ita: *si jag gör mitt förbund, quod tamen vide-
 tur nobis quidem non prorsus necessarium.* Recte
 quoque dici putamus: *myckenhet folk*, quâ quidem di-
 ctione non expresse indicantur multi varii populi; sed
 vel si hoc sumeretur, certe negari nequit, *plures po-
 pulos ex Abramo duxisse originem, non Israëlitas
 modo, sed etiam Idumæos, Ismaelitas, aliasque, qui
 per Isaacum, Ismaelem et filios Kethuræ ex Abraha-
 mo erant oriundi, quorum etiam Reges v. 6. dicun-
 tur ex ipso egressuri.*

5. **Vetus:** *jag hasver gjort* (Novus: *satt*) *dig till en fader.* Fortasse rectius: *Jag gör dig till stamfader.*

יְלִיד בֵּית וּמִקְנַת־בָּטַח מֶלֶל בָּנְגָכָר אֲשֶׁר לֹא מִוְרָעָה הוּא. 12. Sensum horum verborum rectius expressisse videtur Vetus: *Sammalunda hvar och en tjenare, hemma födder eller köpter, eller eljest främmande, och icke af edro såd år, quam Novus: så väl den som hemma födes, som den, hvilken köpes för penningar af all slags utlåninggar, som icke af dig härstammar.* Ambiguum certe hoc. Sed de servis agi, patet. יְלִיד בֵּית est *verna, servus domi natus;* מִקְנַת־בָּטַח est servus argento emtus. Sequentia vero, מֶלֶל בָּנְגָכָר, non indicant, emtum esse ab alienigenis, sed ipsum esse alienigenam, est enim in מֶלֶל, præpositio עַז otiosa, quod quidem in Arabicis frequentissimum. Neque desunt in Hebraicis exempla ejusmodi עַז pleonastici, ut Deut. XV: 7 בַּי יְהִי בְּהָ אַבְיוֹן 7 מִאַחֲר אֲחִיךָ cum fuerit inter te egenus, unus fratrum tuorum. Ita quoque hic idem est, ac simplex לְל, quod quidem referri videtur ad utrumque, tum vernam, tum argento emtum, quorum hic, non minus quam ille, est בָּנְגָכָר. Hoc vero sequentibus vocabulis ulterius explicatur, non esse ex semine Abrahami. Hæc igitur ita videntur esse reddenda: *hemfödd träl, eller för penningar köpt, hvarje främling, som icke af dig härstammar.*